

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 173/06-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. januára 2007 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť L. V., M., zastúpeného advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní sp. zn. 16 C 82/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Košice – okolie pod sp. zn. 16 C 82/96 v období po 2. apríli 2004 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice – okolie **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 16 C 82/96 konať bez zbytočných prietáhov.

3. L. V. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice – okolie p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice – okolie je p o v i n n ý nahradiť L. V. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet právneho zástupcu JUDr. R. B. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti L. V. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 25. januára 2006 doručená sťažnosť L. V., M. (ďalej aj „sťažovateľ“), doplnená podaním právneho zástupcu z 12. septembra 2006, zastúpeného advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 16 C 82/96.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 173/06-25 z 21. septembra 2006 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní sp. zn. 16 C 82/96, a to v období po 2. apríli 2004, pričom vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľa odmietol.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 1. decembra 2006, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred

ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 13. decembra 2006 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 118/03 zo 17. marca 2004 rozhodol o porušení jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu sp. zn. 16 C 82/96 v období od podania žalobného návrhu z 10. augusta 1993 do 28. marca 2003.

Okresný súd vydal 3. októbra 2003 uznesenie, ktorým konanie v časti zastavil z dôvodu čiastočného späťvzatia žalobného návrhu zo strany sťažovateľa. Sťažovateľ sa proti uvedenému uzneseniu odvolal a Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie prvostupňovému súdu.

V období, ktoré je podľa názoru sťažovateľa poznačené prietahmi v konaní (po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 118/03 zo 17. marca 2004), okresný súd nariadil pojednávania na 29. marec 2005 a 27. september 2005. Sťažovateľ podal 7. júna 2006 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu reagoval na jeho sťažnosť vyjadrením zo 7. júla 2006. Posledným úkonom okresného súdu v danej veci bolo nariadenie pojednávania na 28. september 2006.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 82/96 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez

zbytočných priesťahov. Sťažovateľ požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd výzvou z 21. novembra 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 14. decembra 2006 uviedol, že *„Na Vašu výzvu týkajúcu sa prijatej sťažnosti L. V., M., zastúpeného advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov Okresným súdom Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 82/96 v období po 2. 4. 2004 Vám oznamujem, že okrem pojednávanií, ktoré sú uvedené v sťažnosti súd vykonal aj iné úkony, ktoré smerovali najmä na odstránenie väd a na upresnenie žalobného petitu“*.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 82/96 zistil nasledovný priebeh a stav konania v období po 2. apríli 2004:

Okresný súd vydal 19. marca 2004 pokyn na doručenie uznesenia krajského súdu č. k. 14 Co 222/03-39 z 31. decembra 2003 účastníkom konania a 20. apríla 2004 nariadil termín pojednávania na 17. jún 2004.

Na pojednávanií 17. júna 2004 okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom sťažovateľa, uznesením odročil pojednávanie na neurčito a súčasne uložil sťažovateľovi, aby v určenej lehote predložil súdu plnomocenstvo na zastupovanie advokátom v predmetnom konaní.

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 26. júla 2004 žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu. Okresný súd vydal 14. augusta 2004 pokyn na doručenie tlačiva o osobných

a majetkových pomeroch pre účely rozhodnutia o ustanovení právneho zástupcu. Sťažovateľ doručil okresnému súdu 6. septembra 2004 požadované tlačivo a následne ďalšie písomnosti 18. januára 2005.

Okresný súd uznesením č. k. 16 C 82/1996-62 z 20. januára 2005 ustanovil sťažovateľovi advokáta ako právneho zástupcu pre zastupovanie v predmetnom konaní a 25. februára 2005 nariadil termín pojednávania na 29. marec 2005. Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu 22. marca 2005 ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu, že mu sťažovateľ nepredložil požadované podklady potrebné pre zastupovanie jeho právnych záujmov.

Pojednávanie 29. marca 2005 okresný súd uznesením odročil na neurčito pre neprítomnosť sťažovateľa a jeho právneho zástupcu. Okresný súd vyzval prípisom z 30. marca 2005 právneho zástupcu sťažovateľa, aby v určenej lehote upravil doplňujúce podanie k jeho žalobe. Okresný súd vydal 20. apríla 2005, 12. mája 2005 a 21. júna 2005 pokyn na zaslanie urgencií právnenmu zástupcovi sťažovateľa vo veci doplnenia a upresnenia žaloby, pričom 23. júna 2005 nariadil termín pojednávania na 27. september 2005.

Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu 28. júna 2005 ospravedlnenie týkajúce sa nedodržania lehoty na zaslanie doplňujúceho podania k žalobe sťažovateľa. Na pojednávaní 27. septembra 2005 zákonná sudkyňa oboznámila prítomných so stavom konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom oboznámenia sa s podaním právneho zástupcu sťažovateľa a s príslušnými prílohami s tým, že ďalšie kópie požadovaných písomností predloží okresnému súdu v určenej lehote.

Okresný súd vydal 4. októbra 2005 pokyn na vyhotovenie zápisnice z pojednávania uskutočneného 27. septembra 2005 a poveril vyššieho súdneho úradníka, aby vypracoval prehľad nárokov sťažovateľa podľa jeho žaloby. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 13. februára 2006 sťažovateľ nahliadol do predmetného spisu. Okresný súd pokynmi

zo 16. februára 2006 a 3. marca 2006 urgoval vyššieho súdneho úradníka, aby vypracoval požadovaný prehľad nárokov sťažovateľa.

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 13. marca 2006 úpravu náhrady škody v súvislosti so žalobou. Okresný súd vydal 10. apríla 2006 pokyn na doručenie vyjadrenia sťažovateľa jeho právnomu zástupcovi na vyjadrenie v určenej lehote. Sťažovateľ doručil okresnému súdu 28. apríla 2006 žiadosť o odstránenie prietáhov v konaní. Okresný súd vydal 9. mája 2006 a 20. júna 2006 pokyn na doručenie urgencií právnomu zástupcovi sťažovateľa, pričom 8. júla 2006 stanovil termín pojednávania na 28. september 2006.

Na pojednávaní 28. septembra 2006 vypovedali účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa, či ho bude v konaní zastupovať vzhľadom na rozdielnosť názorov týkajúcu sa žalobných nárokov. Okresný súd vydal 6. decembra 2006 pokyn na doručenie urgencie právnomu zástupcovi sťažovateľa, aby v určenej lehote oznámil, či ho bude zastupovať. Uvedeným záznamom (č. l. 106) posudzovaný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu,

pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, III. ÚS 111/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na náhradu škody s príslušenstvom spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu, pričom posudzovaná vec nevykazuje znaky mimoriadnej skutkovej a právnej náročnosti. Ústavný súd však zároveň poukazuje na tú skutočnosť, že dĺžka samotného konania – viac ako desať rokov – je aj pri zohľadnení prípadnej skutkovej a právnej náročnosti ústavne neakceptovateľná.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ prispel k predĺženiu konania tým, že sa 29. marca 2005 bez ospravedlnenia nezúčastnil na pojednávaní, pričom jeho právny zástupca listom z 22. marca 2005 požiadal o ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní z dôvodu nepripravenosti, pretože

sťažovateľ mu neposkytol súčinnosť a nedoručil požadované písomnosti. Uvedené predĺženie konania nie je možné pripísať na ťarchu okresného súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného práva, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v priebehu konania v určitom období nečinný napriek skutočnosti, že plynulému prerokovaniu veci nebránila žiadna zákonná prekážka (napr. rozhodnutia II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zistil v posudzovanom konaní zbytočné prietahy v období od 4. októbra 2005 do 3. marca 2006 (5 mesiacov). V tomto období vyšší súdny úradník nesplnil pokyn zákonnej sudkyne a nevypracoval v určenej lehote prehľad nárokov sťažovateľa, aby bolo možné v konaní plynulo pokračovať. Zákonná sudkyňa síce urgovala vypracovanie tohto prehľadu, ale s prihliadnutím na dĺžku konania v tom čase (viac ako 10 rokov, ako aj nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 118/03-27 zo 17. marca 2004) bolo potrebné vykonať aj iné opatrenia, aby mohla byť daná vec čo najskôr rozhodnutá.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že už v náleze č. k. I. ÚS 118/03-27 zo 17. marca 2004 boli konštatované zbytočné prietahy zo strany okresného súdu v danej veci a vo výroku tohto nálezu bolo okresnému súdu prikázané konať vo veci bez zbytočných prietáhov. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné ďalší postup okresného súdu v posudzovanom konaní hodnotiť so zvláštnou prísnosťou, pričom ďalšie obdobie nečinnosti je v konkrétnych okolnostiach uvedenej veci (so zreteľom na predchádzajúci nález ústavného súdu) neakceptovateľné.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení č. Spr. V 534/06 z 12. decembra 2006 uviedol, že v hodnotenom období okresný súd okrem dvoch pojednávaní vykonal aj úkony smerujúce k odstráneniu väd podania a upresneniu žalobného petitu. Ústavný súd zastáva

názor, že uskutočnenie dvoch pojednávaní za obdobie 2,5 roka a odstraňovanie vád podania v jedenástom roku trvania konania nie je postačujúce na to, aby bolo možné uvedené konanie posudzovať ako bezpriet'ahové.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že v uvedenom období bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov tak, ako mu ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

S'ťažovateľ v petite svojej s'ťažnosti žiadal, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na petit s'ťažnosti s'ťažovateľa, ústavný súd vo výroku tohto nálezu (bod 2) prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva s'ťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd s prihliadnutím na dĺžku zbytočných prietáhov v konaní zistených v období po rozhodnutí ústavného súdu nálezom č. k. I. ÚS 118/03-27 zo 17. marca 2004, ako aj okolnosť, že sťažovateľ svojím správaním tiež prispel k predĺženiu konania neposkytnutím súčinnosti ustanovenému právnenému zástupcovi, ako aj neospravedlnenou neúčastou na pojednávaní 29. marca 2005, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk, a vo zvyšnej časti jeho žiadosti nevyhovel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2006, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 730 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát po 164 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 788 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. januára 2007